

AVRUPA'DAKİ SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN GÖÇMEN KARŞITI SÖYLEMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Nazlıcan Dilan Tahincioğlu¹

Öz

Avrupa'da yükselişe geçen sağ popülist partilerin ortak noktalarından biri göçmen karşıtlığı olarak kendisini göstermektedir. İktidarda ya da muhalefette olmaları fark etmeksizin, sağ popülist partilerin özellikle seçim zamanlarında sıklıkla vurguladığı biz/onlar ayrımı ve ötekileştirme politikası, seçmeni ulusal kimliğini koruması yönünde politize etme amacı taşımaktadır. Macaristan, Almanya, Avusturya, Hollanda, Fransa, Birleşik Krallık ve İskandinav ülkelerindeki sağ popülist partiler, özellikle Arap Baharı'ndan sonra ivmesini artıran göç hareketlerine karşı sert bir tutum sergilemiş, savaştan kaçan kişilere açıkça ya da üstü kapalı şekilde "terörist" imasında bulunmuş, ülkelerindeki kötü ekonomik gidişattan popülist bir retorikle mültecileri ve Avrupa Birliği "elit"lerini sorumlu tutmuştur. Bu çalışmada, öncelikli olarak popülizm kavramının tarihi ve tanımı literatürdeki tartışmalar ışığında tartışılacak, daha sonra yükselişe geçen sağ popülist hareketler incelenerek Avrupa ülkelerinde seçmen kitlesini giderek artıran sağ popülist parti ve liderlerin göç karşıtı söylem ve politikaları örneklenecektir.

Anahtar kelimeler: Popülizm, sağ popülizm, göç, Avrupa

AN ASSESSMENT OF THE ANTI-IMMIGRATION DISCOURSES OF THE RIGHT-WING POPULIST PARTIES IN EUROPE

Abstract

One of the common points of the rising right-wing populist parties in Europe show itself as anti-immigration. Regardless of whether they are in power or in opposition, right-wing populist parties are tend to use the "we/them" distinction in order to marginalize people during election times. Right-wing populist parties in Hungary, Germany, Austria, the Netherlands, France, the United Kingdom and Scandinavian countries had a harsh stance against the increasing migration movements, due to the Arab Spring and the leaders blamed the refugees and the elites of the European Union for the economic situation in their countries by using a populist discourse. The first part of the study gives a definition of populism and its history in the light of the discussions in the literature. Furthermore, the rise of right-wing populist movements in European countries and its anti-immigration discourses are examined.

Keywords: Populism, right-wing populism, migration, Europe

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Siyasi Tarih Bilim Dalı, dilantahincioğlu.95@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8050-7335

Geliş Tarihi (Received): 09.05.2020; **Kabul Tarihi (Accepted):** 09.10.2020

Atıf/Citation: Tahincioğlu, N. D. (2020). Avrupa'daki Sağ Popülist Partilerin Göçmen Karşıtı Söylemleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 282-291. **DOI:** 10.47140/kusbder.734832

1. Popülizmin tanımı ve Avrupa'da sağ popülizmin yükselişi

1.1. Popülizmin tanımı

Popülizm, en temel sözlük anlamıyla “sıradan insanların isteklerine kulak vererek destek görmeyi amaçlayan siyasi oluşum” anlamına gelmektedir. Popülizm kavramının popülaritesi son yıllarda artmış ve günümüzde çoğunlukla pejoratif anlamıyla kullanılıyor olsa da kavramın kökeni on dokuzuncu yüzyıla kadar dayanmaktadır. İlk defa 1891 yılında ABD gazetelerinde yayınlanan popülizm terimi, başlangıçta Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) kurulan Halk Partisi ve onun üyelerini tanımlamak için kullanılmıştır. Halk Partisi, özellikle demiryolları ve bankaların yanı sıra Washington'daki politikacılara karşı düşmanlığıyla popülizmin bazı özelliklerini de sergilemiştir. Popülizm terimi ayrıca Çarlık Rusya'sında Narodniklerin öncülük ettiği “halka gitme” hareketini tanımlamak için de kullanılmıştır (Kaltwasser, Taggart, Espejo ve Ostiguy, 2017, s.3). Popülizm tarihinde sık sık ele alınmamasına rağmen, bazı siyaset bilimciler temel popülizmin ortaya çıkışına üçüncü bir örnek olarak Fransa'daki Boulangizm hareketini göstermiştir. 1896-1898 yılları arasında General Georges Boulanger, Üçüncü Cumhuriyet için önemli bir figür olup isyancı bir kahraman olarak yükselmiş ve mevcut parlamento rejimine muhalefet etmiştir. Monarşist olarak görülen seçkinlere yönelik saldırısı ve güçlü devlet, plebisiter ve bütünleştirici demokrasi olan “heteredoks demokratik proje”yi savunması sonucunda komplo ve ihanetle suçlanmış ve 1889 seçimlerinden önce ülkeden kaçarak Brüksel'de intihar etmiştir. (Kaltwasser, Taggart, Espejo ve Ostiguy, 2017, s.4)

1967 yılında London School of Economics'te “To Define Populism” adıyla, popülizmi tanımlamak için düzenlenen konferansta Peter Wiles popülizmi en genel hatlarıyla “basit, sıradan halkta ve onun kolektif geleneklerinde yaşayan bir inanç veya hareket” olarak tanımlamıştır (Wiles, 1968, s.144). Ionescu'ya göre popülizm bazı durumlarda sosyalizme yol açsa da farklı konjonktürlerde milliyetçiliğe ya da yüzyılın başında Doğu Avrupa'da olduğu üzere köylülüğe yol açabilir. Ionescu bu üç olasılığın göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır (Ionescu, 1968, s.172). Konferansın sonucunda, tartışmacılar popülist hareketlerin en temel tanımı olarak kısa bir formülasyon önermiştir. Buna göre, popülist hareketler, mevcut entelektüel yapıdan başlayıp ekonomik, sosyal, kültürel veya politik değişimin hızına karşı tepki gösteren halkın yararına yönelik iktidar hareketleri olarak tanımlanmıştır. Bu kısa tanımın üzerinde uzlaşmalarına rağmen tartışmacılar popülizmin bir tanıma sığmayacak kadar geniş bir kavram olduğu konusunda da hemfikir olmuştur. Literatürde popülizmin demokrasi toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap veremediğinde ortaya çıkan hoşnutsuzluklardan dolayı yükselişe geçtiğini savunan görüşler mevcutken (Meny ve Surel, 2002, s.16-17) popülizmi liberal demokrasilerden illiberal demokrasilere bir hareket olarak gören (Mounk, 2018, s.100) teorisyenler de vardır.

Kavramın kökeni ve politik düzlemde ne anlama geldiği siyaset bilimi literatüründe uzun yıllardır tartışma konusu olsa da popülist siyaset yazınında çalışan siyaset bilimcilerin üzerinde uzlaştığı bazı noktalar, popülist siyasetin ya da popülist liderlerin ortak noktaları hakkında bizlere ipucu vermektedir. Mudde ve Kaltwasser, popülizm kavramını incelediğinde, kavramın kullanıldığı coğrafyadan bağımsız değerlendirilemeyeceğine işaret ederek bu kavramın Latin Amerika'da himayecilik ve iktisadi kötü yönetimi ifade ederken Avrupa'da çoğu zaman göçmen karşıtlığı ve yabancı düşmanlığıyla birlikte anıldığı tespitinde bulunmuştur (Mudde ve Kaltwasser, s.12). Müller ise, popülizm kavramını tanımlarken hemen herkesin üzerinde uzlaştığını düşündüğü belli başlı kriterler üzerinde durmuştur. Bunlardan ilkinin seçkinlere dair eleştirel bir tutum almak olduğunu söyleyen Müller, seçkincilik karşıtlığının gerekli bir koşul olduğunu fakat tek başına yeterli olmadığını savunmuştur (Müller, s.15). Popülist olmak için seçkinleri eleştirmek bir ön koşuldur fakat seçkinleri eleştiren herkes popülist olarak tanımlanamaz. Seçkin karşıtlığının yanı sıra popülistlerde bulunan bir diğer özellik de çoğulculuk karşıtlığıdır. İktidar için mücadele eden popülistlerin, rakiplerini saf dışı bırakmak adına kendilerini halkın tek temsilcisi, halkın gerçek özü olarak tanıtırken iktidara geldiklerinde tüm muhalefeti gayrimeşru olarak nitelemeleri bunun en açık örneklerinden biridir. Kısacası popülistler, muhalefet ya da iktidar konumunda olmaları

fark etmeksizin kendileri dışındakileri siyaseten ve ahlaken yozlaşmış elitler olarak tanımlar. Müller, popülizmin ancak temsili demokrasilerde ortaya çıkabileceğini savunmuş ve buna, popülist iktidarların çoğunlukla halk iradesi ile ortaya çıkmış olmasını gerekçe göstermiştir. Buna göre, popülistler esasında temsili demokrasiye değil, temsili demokrasideki temsilcilerin kendileri olmamasına karşıdır. Müller, popülist iktidarların üç ortak özelliğini ise (i) devlet aygıtını gasp etmek, (ii) yolsuzluk ve nepotizm yapmak ve (iii) sivil toplumu bastırmaya yönelik çaba sarf etmek olarak özetlemiştir. Bunun yanında popülist iktidarların yasa karşıtı olmadığını söyleyen Müller, “Popülistler gerçekte kendi işlerine yarayan yasal sınırlar koyma konusunda isteklidir, bu anayasalar çoğulculuğu korumak için değil onu ortadan kaldırmak içindir.” diyerek popülist iktidarların yeni yasalar koyma konusundaki tavrına işaret etmiştir (Müller, s.17). Popülistler yukarıda bahsedilen kısıtlamaları ya da yeni yasaları yaparken “gerçek halk” için, yani kendilerinin temsil ettiği halkın saf özü için çalıştıklarını söyleyerek meşruiyet zeminini oluştururlar. Onlara göre popülist partileri desteklemeyen kimse gerçek halkın bir parçası olmaya layık değildir. Öyle ki bazı popülist iktidarlar, rakipleri tarafından kendilerine karşı yöneltilen “popülist” suçlamasını, “Halk için çalışmak popülistlikse biz popülistiz” gibi cümlelerle savuşturarak kavramı pejoratif bağlamından koparmaya çalışır (Müller, s.24).

Mudde ve Kaltwasser ise popülizmi, toplumu nihai bir biçimde “saf halk”a karşı “yozlaşmış seçkinler” olarak iki homojen ve karşıt kampa ayrılmış olarak ele alan ve siyasetin halkın “genel iradesi”nin dışavurumu olması gerektiğini ileri süren bir ideoloji olarak tanımlarken popülizmin, tutarlı ve sürekli bir ideolojiden ziyade zaman ve mekânla bağlı olarak değişiklikler gösteren ve bazen de birbiriyle çelişen ideolojilerle birlikte ortaya çıkan bir fikirler kümesi olduğuna dikkat çekmiştir (Mudde ve Kaltwasser, s.16). Yani bir bakıma popülizm, kendi başına bir ideoloji değil, diğer ideolojilere eklenmiş olarak kendisini gösterir ve ancak diğer ideolojilerle birlikte ayakta kalabilir. Popülizm, ortaya çıktığı konjonktüre bağlı olarak şekillenir. Buna göre popülizmi tanımlayabilmek için onu tanımlarken kullandığımız üç temel kavramı tanımlamak da ayrıca önem taşır. Bu üç temel kavram ise (i) halk, (ii) seçkinler ve (iii) genel iradedir (Mudde ve Kaltwasser, s.20). Halk, “egemen olan sıradan insanlar” anlamında kullanılırken bu kavramı seçkinlerden ayıran en önemli özellik siyasal ve sosyoekonomik güçtür. Bu yönüyle sınıfsal çatışmaya da atıfta bulunan bu kavramı kullanırken, popülist olarak görülen unsurlar bu kavramın karşısına bir düşman figürü yaratarak “sessiz ve öfkeli çoğunluğu” harekete geçirmeye çalışır. Bu düşman figürü ise genellikle “seçkinler” olarak karşımıza çıkar. Popülistlerin siyasi sisteme karşı olan nefretinin yanı sıra, “halkın özü”nün karşısında bulunan “yozlaşmış seçkinler”e karşı da bir nefret beslediği görülür. Bu tanımda seçkinlerin kim olduğu açık bir şekilde belli olmamasına rağmen, halkın “genel iradesi”ne karşı çıkan iktisadi, kültürel ve medya seçkinleri, popülistlerin gözünde bu grubun başlıca üyeleridir. Burada dikkat çekilen nokta, siyaset, ekonomi, medya ve sanat alanlarında öne çıkan bu seçkinlerin yine “seçkin” olarak tanımlanmasına rağmen popülist unsurları desteklediği sürece “yozlaşmış” olarak görülmemesidir. Popülist liderler referandum ve plebisit gibi doğrudan demokrasi mekanizmaları aracılığıyla hayata geçirmek istedikleri politikaları halka sunar ve böylece genel irade kavramını meşruiyeti için bir zemin olarak kullanmış olur.

1.2. Avrupa’da sağ popülizmin yükselişi

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Avrupa siyasetinde çok fazla rastlanmayan popülist dalga, 1990’ların sonuna doğru dünyanın pek çok bölgesinde olduğu gibi Avrupa’da da yükselişe geçmiştir. Sadece meydana geldiği coğrafya olan Amerika Birleşik Devletleri’ni değil, Avrupa’yı da etkileyen 2008 ekonomik krizinin sonucu olarak Euro bölgesinde ortaya çıkan borç kriziyle birlikte refah devleti küçülmeye başlamış, Avrupa Birliği’ne (AB) ve onun neoliberal politikalarının sürdürülebilirliğine olan inanç giderek azalmıştır (Öner, 2018, s.41). Ancak bu ekonomi temelli yaklaşım, Avrupa’da sağ popülizmin yükselişini tek başına açıklamakta yetersiz kalmıştır. 2011’de başlayan Suriye iç savaşının en önemli sonuçlarından biri, şüphesiz, ülkelerini terk etmek zorunda kalan göçmenlerin kitleler halinde Avrupa ülkelerine doğru yola çıkışı olmuştur. 2015’te doruk noktasına ulaşan bu durum, Avrupa ülkelerinde yarattığı panik nedeniyle

“mülteci krizi” olarak adlandırılmaya başlanmış, Avrupalı kimliğinin zarar göreceğine inanan seçmenler, göçmen ve mülteci karşıtlığıyla öne çıkan sağ popülist partilere giderek daha çok yakınlaşmaya başlamıştır. Bu göç dalgasıyla Arap Baharı'ndan bugüne, göç olgusu Avrupa'nın devam eden en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Ülkelerine göç eden yabancılar ile birlikte Avrupalı kimliğinin bozulmasından duyulan endişenin yanı sıra göçmenlerin işlerini ellerinden aldığını ya da alacağını düşünenler de azımsanmayacak sayıdadır. Bu gibi faktörler Avrupa'da göçmen karşıtlığını artırmış, ülkelerinde kaynaklanan neredeyse pek çok sorunun kaynağı olarak göçmenleri işaret eden popülist siyasetçiler, “elitleri”, refah devletini yerle bir etmekle suçlayarak öncelikli talebin “kendi halkları için refah” olması gerektiğini söyleyerek bu saydığımız endişeleri taşıyan vatandaşların desteğini almıştır (Mudde ve Kaltwasser, s.48).

2. Avrupa'daki sağ popülist liderlerin söylemlerinde göçmen karşıtlığı

Günümüzde Avrupa'da yükselişe geçen sağ popülist partilerin ortak söylemi göçmen karşıtlığıdır. Popülist liderler, iktidar ya da muhalefet konumunda olmaları fark etmeksizin seçmenlerle aynı endişeleri taşıdıklarını sık sık dile getirmekte ve kendilerini halktan biri olarak tanımlayarak ulusal refaha tehdit olarak gördüğü yabancıları ya da göçmenleri “öteki” olarak konumlandırmaktadır. Zgymunt Bauman'a göre, özellikle Arap Baharı'ndan sonra yükselişe geçen göçmen karşıtlığının temelinde, sosyal ve ekonomik kaygılar yatmaktadır (Bauman, 2016). Avrupa vatandaşları, savaş sebebiyle ülkelerini terk eden iyi eğitilmiş kişilerin Avrupa'ya gelerek sahip oldukları işleri, dolayısıyla da refahı ellerinden alacağı korkusuyla hareket etmektedir. Bu durum da özellikle seçim kampanyalarında göçmen karşıtı söylemlere başvuran popülist partilerin işini kolaylaştırmaktadır. Macaristan'da Viktor Orban önderliğindeki Fidesz partisi, Almanya'da 2014 yılından bu yana destekçilerini giderek artıran Almanya için alternatif/ Alternative für Deutschland (AfD), Avusturya'da Avusturya Özgürlük Partisi/Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ), Fransa'da Marine Le Pen'in liderliğindeki Ulusal Cephe/Front National (FN), Hollanda'da 2017 yılında oylarını artıran Özgürlük Partisi/Partij voor de Vrijheid (PVV), Birleşik Krallık'ta Brexit süreci ile beraber popülizmin zirvesinde olan UKIP ve İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya'da görünürlüğünü artıran sağ popülist partilerin en önemli ortak özelliği, kampanyalarında seçmenin panik ve endişe duygusuna hitap ederek göçmen karşıtı söylemleri öne çıkarmaları olmuştur.

Macaristan'da Viktor Orban, özellikle 2014'teki seçim kampanyası döneminde kullandığı söylemler ile “Trump'tan önceki Trump” olarak adlandırılmış ve popülizmin tipik özelliklerinden biri olan biz/öteki ayrımını kullanarak düşman figürü olarak göçü ve göçmenleri işaret etmiştir. Macaristan'ın iç ve dış saldırılar altında olduğunun propagandasını yaparak Macar halkına yabancılar ve göçmenlere yönelik korku aşılamayı hedeflemiştir. Macar halkının, üzerinde “STOP” yazan posterlerle göçmen karşıtı propaganda yapması ve Orban'ın “Tüm teröristler göçmendir” (Politico, 2015) cümlesinin sonuçları olarak AB, 2015 yılında Macaristan hükümetini ırkçılıkla mücadele etmeye davet etmiş ve göçmenlerin Avrupa ülkelerine paylaştırılmasını teklif etmiştir. Teklife “çılgınlığın sınırlarında bir saçmalık” (euronews, 2015) şeklinde cevap veren Orban, AB Komisyonu'nun bu teklifine karşılık mültecilerin seçmenlerin gözünde terör ve cinsel tacizle ilişkilendirildiği bir kampanya yürütmüş ve bu imajla halkın gözünde bir kriz algısı yaratmayı hedeflemiştir (Tok, 2018). Orban hükümeti aynı yıl yasadışı göçü engellemek amacıyla Sırbistan sınırına orduya bağlı güçlerin yardımıyla tel örgü çekme çalışmalarına başlanması emrini vermiştir. Yasadışı göçün kıtaya tehdit haline geldiğini vurgulayan Macaristan hükümeti, uluslararası camiadan gelen eleştiri ve tepkiler karşısında geri adım atmamış, Başbakan Orban 175 kilometrelik sınıra dört metre yüksekliğindeki tel örgüyü, kalabalık göç kitlelerindeki “düşman teröristleri” ayırt edemeyeceklerini söyleyerek savunmuştur (euronews, 2015). 2015 yılının Eylül ayında Brüksel'de AB yetkilileriyle bir araya gelen Orban, göçmen karşıtı tavrını sürdürmeye devam etmiş ve birçoğu Suriyeli olmak üzere Avrupa'ya gelen binlerce mülteciyi Avrupa'nın Hristiyan kimliğine bir tehdit olarak gördüğü görüşünü yinelemiş, bu mültecilere Türkiye'de kalmaları yönünde çağrıda bulunmuştur. AB liderlerinin ortak bir göçmen politikasının Macaristan'ın da lehine olacağına yönelik ikna girişimlerine rağmen Orban ilk önceliğinin

ülkesinin sınır güvenliği olduğu konusundaki tavrından geri adım atmamıştır (euronews, 2015). Uluslararası camiada göçmenlere yönelik tutumlarıyla tepki toplayan Macar polisinin göçmenlere yiyecek dolu poşetler fırlattığının ortaya çıkmasıyla Orban güvenlik güçlerini savunmuş ve bundan sonra sınırı yasadışı yollardan geçmeye çalışanlara taviz verilmeyeceği uyarısında bulunmuştur. 15 Eylül 2015'ten itibaren ise sınırlarda görev yapan güvenlik güçlerine öldürücü etkisi olmayan silah kullanma yetkisi veren Macaristan parlamentosu, bu yasanın geçici olduğunu fakat nefsi müdafaa durumunda askerlerin gerçek mermi kullanabileceklerini dile getirmiştir (euronews, 2015). Göçü “terörün Truva atı” olarak tanımlayan ve suç, terörizm ve anti-semitizm ile bağdaştıran Orban, büyük çoğunluğu Müslüman olan göçmenlerin Avrupa'nın Hristiyan değerlerine karşı büyük bir tehdit oluşturduğunu ve buna yönelik savunma harcamalarının geliştirilmesi, hatta bir Avrupa ordusu kurulmasının gerekliliği yönünde beyanatlarda bulunmuştur (reuters.com, 2017). Orban Avrupa şehirlerinin günden güne İslamlaştığını söylemiş ve AB'nin dayattığı göç politikasını uygulamayacaklarını söylemiştir. Macaristan devlet radyosu Kossuth Radio'da haftalık konuşmasını yapan Macar lider, göçmen politikaları ve kota sistemi nedeniyle AB Komisyonu'na tepki göstermiş, sığınmacı kabul etmeyen ülkelerin her sığınmacı için 250 bin Euro para cezası verilmesini öngören teklifi, Brüksel'deki yöneticilerin gerçek dünya hakkında bir fikirleri olmadığını söyleyerek eleştirmiştir (kormany.hu, 2016). Macaristan'ın göçmen ülkesi olmak istemediğini her fırsatta dile getiren Orban, ülkenin kendi sorunlarının olduğunu ve bunları "göçmen karşıtı, çok kültürlülüğe karşı ve Hristiyan aile modeli için savaşan" bir demokrasi modeliyle çözmeleri gerektiğini söylemiştir (miniszterelnok.hu, 2017). Avrupa'da Müslümanları görmek istemediğini vurgulayan ve Macar halkının büyük çoğunluğunun göç meselesini Avrupa'nın en büyük sorunu olarak gördüğünü sözlerine ekleyen Orban, “Kimle yaşayacağımıza biz karar veririz” (euronews, 2019) diyerek halkı göçmen karşıtı partilere oy vermeye davet etmiş ve 2018 yılındaki seçim kampanyalarını neredeyse tamamen göç karşıtlığı üzerine kurarak sandıktan üçüncü defa Macaristan başbakanı olarak çıkmayı başarmıştır. Göçmenlere yardımda bulunan sivil toplum kuruluşlarına da baskı uygulayan Macar hükümeti, bu kuruluşların çalışmalarını içişleri bakanlığının özel iznine tabi tutmuş ve dışarıdan gelen fonlara %25 oranında vergi uygulanacağını açıklamıştır (euronews, 2018). 2019 yılında “Aile Koruma Aksiyon Planı”nı hayata geçiren Orban, 2010 yılından beri azalma eğilimi gösteren genç nüfusun yerinin göçmen çocuklarla tamamlanmasına engel olunması gerektiğini ve ailelere çocuk yetiştirme konusunda teşvik desteği yapılacağını söylemiştir. Ayrıca Orban, Macar annelere dört ya da daha fazla çocuk sahibi olmaları konusunda da tavsiyede bulunmuştur (The New York Times, 2019). 2020 yılına gelindiğinde ise Macaristan Helsinki Komitesi isimli sivil toplum kuruluşundan yapılan açıklamaya göre, göçmenler Macar otoriteleri tarafından aç bırakılarak ülkeye iltica başvurularını azaltmaya çalışmış, bunun üzerine AİHM Macaristan'a 28. defa olmak üzere, geçiş bölgelerindeki sığınmacıları aç bırakmama emrini vermiştir. Macar hükümetinin bu karara ve eleştirilere yanıtı ise “kaçak göçmenlere bedava yemek veremeyecekleri” şeklinde olmuştur (euronews, 2020).

Almanya'da 2013 yılında “Almanya'nın çıkarlarına ters olduğu ve zarar verdiği” iddiasıyla, “Euro Bölgesi Kurtarma Paketi”ne karşı çıkan bir parti olarak kurulan Alternative für Deutschland (AfD) partisi, Euroseptik söylemlerini zamanla göçmen karşıtlığı, İslam'ın Avrupa'da yerinin olmaması, önceliğin Alman ulusu olması gerektiği gibi güvenlik odaklı söylemlerle genişletmiştir (Decker, 2019, s.37). AfD'nin tüm politikalarının temelinde Alman dili ile şekillenen Alman ulus ve kültürünü koruma kaygısı yatmaktadır. Politik doğruculuk, dil ve toplumsal cinsiyet eşitliği gibi son yıllarda daha çok önem kazanan söylemleri reddetme eğiliminde olan AfD, kapalı bir Alman kültürü yaratma ve bu kimliğe aidiyeti olmayan herkesi bu kültürden dışlama amacı taşımaktadır. Mülteci krizinden sonra ülkedeki kutupların iyice belirginleşmesi, güvenlik kaygıları olan seçmenlerin bu kaygılarını önemli ölçüde artırmış ve iktidardaki partileri bu güvenlik tehdidinin sorumlusu olarak gösteren AfD, Facebook üzerinden gerçekleştirdiği duyurular ve kullandığı retorik ile seçmenin öfke ve kaygısını sandığa taşımayı başarmıştır. Schmitt ve Beck, her seçimde oylarını ve kamuoyu desteğini artıran AfD seçmeninin iki gruptan oluştuğunu öne sürmüştür. Bunlardan ilki Euroseptizm, AB karşıtlığı gibi spesifik sorunlar bazında oy veren azınlıklarken ikinci grup Avrupa'daki diğer sağ popülist partilerinin çoğu seçmeni gibi yabancı düşmanlığı ve

göçmen karşıtlığı gibi kaygılardan ötürü partiyi destekleyen çoğunluklardan oluşmaktadır (Kaçar, 2017, s.35). Parti destekçilerinin pek çoğu, gelecek hakkında endişelendikleri en önemli konunun ekonomik durumlarının kötüleşmesi olduğunu söylemiştir (Topçu, 2016). AfD'nin çocuk sahibi olmaya teşvik etmeye yönelik nüfus politikalarının temelinde, gelecekte Alman nüfusunun Almanya'daki göçmenlerin çocuklarının karşısında azınlık olarak kalmasını engellemek yatmaktadır. AfD, seçim afişlerinin birinde hamile bir kadın fotoğrafıyla beraber "Neue Deutsche? Machen wir selber." (Yeni Almanlar mı? Biz kendimiz yaparız.) sloganını kullanmıştır. 2015 yılında Merkel'in göçmenlere yönelik "Hoş geldiniz" politikasıyla birlikte gerçekleştirdiği umut verici konuşma, Almanya'ya iltica talebinde bulunanların sayısını tahminlerin üzerinde artırınca Merkel'in açık kapı politikası eleştiri oklarının hedefi olmuştur. Euro karşıtlığı üzerine kurulan sağ popülist parti AfD, bu dönemde göçmen karşıtı söylemlerini iyice şiddetlendirmiş ve Almanya'nın sınırlarını kapatması gerektiğini savunmuştur. AfD, Almanya'daki genç nüfusun azlığını ve göçün kaynaklandığı bölgelerdeki nüfus artışını işaret ederek uygulanan mevcut göç politikalarının gelecek yıllarda yerel nüfusu marjinalleştireceğini iddia etmiştir. Bununla beraber Avrupa medeniyeti ve kültürünün de zarar göreceğini söyleyen AfD, İslam'ın ülkeye sızmasının Alman özgür demokrasisinin istikrarını bozacağını dile getirmiştir. Parti sözcüsü Frauke Petry, göç ve entegrasyon sorununun sol ve sosyal demokratlar tarafından tabulaştırıldığını iddia ederek bundan rahatsız olduğunu ve gerçeklerin artık açıkça konuşulması gerektiğini söylemiştir (Jacobsen, 2015). Bu yönüyle Petry, popülist söylemin en popüler iki retorisi olan göçmen karşıtlığı ve "gerçek" halkın "gerçek" isteklerinin "gerçek" temsilcisi olma iddiasını bir araya getirmiştir. Sağ popülist ve göçmen karşıtı AfD de bu olaylar ertesinde Merkel'e ve açık kapı politikasına sert eleştirilerini sürdürmüş, Frauke Petry, emniyet güçlerine ülke sınırından illegal bir şekilde geçmeye çalışan sığınmacıların üzerine ateş açma yetkisinin verilmesi gerektiğini söylemiştir (bbcturkce, 2016).

Popülizm, Birleşik Krallık'ta Nigel Farage'nin liderliğindeki United Kingdom Independence Party (UKIP) ile kendisini göstermiştir. UKIP, 1993 yılında Alan Sked tarafından, Birleşik Krallık'ın 1973 yılında üye olduğu AB'den ayrılması için kurulan bir parti (Aras, 2018, s.55) olup bu hedefine Brexit kampanyası sonucu ulaşmıştır. 2015 yılında yaşanan mülteci kriziyle beraber, Britanya toplumunda zaten var olan Euroseptisizm, etkisini giderek arttırmıştır. Nigel Farage, Brexit kampanyalarında sınır güvenliğini sık sık gündeme getirmiş; halkı, Birlik'te kalmaları yönünde oy verdikleri takdirde İngiliz kadınlarının göçmenler tarafından cinsel tacize maruz kalma tehlikesinin olduğu (Erlanger, 2016) ve Türkiye'nin AB adaylığını kastederek "Eğer AB'ye hayır dersek Türkiye ile sınırimız olmadığından emin oluruz" (Aras, 2018, s.60) şeklindeki göçmen karşıtı söylemleriyle AB'den ayrılmaları yönünde oy vermeye çağırmıştır.

1972 yılında Fransa'da Jean-Marie Le Pen tarafından kurulan Ulusal Cephe/Front Nation (FN) de sağ popülist partilerin Avrupa'daki ilk örneklerinden biri olarak sayılmaktadır. 2011'de parti liderliğine geçen Marine Le Pen, parti geleneği içinde önemli değişiklikler yapsa da Fransız ulusal kimliğine bağlılık, göç ve çokkültürlülüğe karşıtlık gibi konularda partisinin sağ popülist çizgisini devam ettirmiştir. (Canovan, 1998, s.4) Ulusal Cephe'nin 1980 ve 1990'lardaki sloganlarından biri olan "İki milyon işsiz, iki milyon daha fazla göçmen var demektir!" yaklaşımı, günümüzde de Marine Le Pen'in göçmen karşıtı söylemleriyle sürmektedir. (Müller, 2016, s.28) Chantal Mouffe, Fransa siyasetini yorumlarken Le Pen için "sorunların nedeni olarak yabancıları göstererek alt sınıfların acılarına hitap ettiği" yorumunu yapmıştır. (Fassin, 2018, s.69)

Avusturya'da Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) lideri Heinz-Christian Strache, Avrupa'nın en popülist liderlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Söylem analizi yapılan bir yüksek lisans çalışmasında (Yüksel, 2019, s.90) Strache'nin Twitter hesabı incelenmiş ve FPÖ liderinin seçmenlerine göç ve Avusturya'da yarattığı sorunlar başlığı altında pek çok kez seslendiği tespit edilmiştir. Yukarıda açıklandığı üzere popülistlerin biz/onlar ayırımının göçmenler ve vatandaşlar üzerinden yapıldığı, FPÖ'nün söylemlerinde kullandığı "yabancı seli", "mülteci akını" gibi ifadelerde görülmektedir (Öner, 2018, s.46). Aynı şekilde, Hollanda İçin Özgürlük (PVV)

partisinin lideri Geert Wilders de seçmenlerine Twitter hesabı üzerinden seslenmekte, özellikle seçim dönemlerinde İslam, yabancı, göçmen gibi kelimeleri saldırı, tehdit, terör gibi kelimelerle birlikte kullanarak seçimde göç krizi algısı yaratmayı hedeflemektedir (Yüksel, 2019, s.72). Wilders, 15 Mart seçimlerinden önce Türkiye'nin Lahey Büyükelçiliği binasının önünde Hollandaca ve Türkçe, "Uzak dur! Bu bizim ülkemiz" (Blijf Weg! Dit is Ons Land) yazan bir pankart açarak partisinin göçmen karşıtlığını basın önünde de göstermiştir (Özkan, 2017).

İsveç, Norveç Danimarka ve Finlandiya, popülist sağ partilerin ivme kazandığı ülkeler arasındadır. İsveç Demokratları (Sverigedemokraterna), İlerleme Partisi (Fremskrittspartiet), Danimarka Halk Partisi (Dansk Folkeparti) ve Gerçek Finler (Perussuomalaiset) partilerinin ortak noktası, göçmen karşıtı olmalarıdır. Bu partiler aynı zamanda ulusal refahlarına engel olduğu düşüncesiyle AB karşıtı söylemler de gerçekleştirmektedirler (Nardelli ve Arnett, 2015). İskandinav ülkelerinde sağ popülist ve göçmen karşıtı partilerin yükselişe geçmesinin en önemli sebepleri arasında, bu ülkelerdeki yüksek yaşam standardı nedeniyle göçmenler tarafından daha çok tercih edilmeleri ve bu sebeple dört ülkede de artan göç oranları gösterilmektedir. Dört ülkenin de siyasi gündemi ve farklı seçim gündemleri olsa da ortak bir tarihi ve kültürel mirasa sahiptirler ve bu ülkelerdeki seçmenlerin göçmen karşıtı partilere oy verme davranışının ekonomik tehditlerden ziyade kültürel nedenlerden kaynaklandığı tespit edilmiştir. (Parshina, 2016, s.21)

3.Sonuç

Geçtiğimiz on yılda Avrupa'da görünürlüğünü artıran sağ popülist siyaset, toplumun biz ve öteki olarak iki kutba ayrılmasından beslenmektedir. Popülist aktörler, seçmenlerin güven ve desteğini kazanması için aradıkları düşman figürünü, "gerçek halk"ın ekonomik ve sosyal refahını tehdit eden göçmenlerde bulmuştur. İktidar ya da muhalefet konumundaki popülist aktörler, halkın çıkarlarının ve egemenlik haklarının karşısında bir engel olarak AB'nin ve ulus üstü kuruluşların ortak göç politikasını göstermiştir. Özellikle Suriye iç savaşından sonra Avrupa'ya doğru yoğunlaşan göçmen dalgasını ve bu AB gibi ulus üstü kuruluşların, yani "elitlerin" göç politikalarını seçim kampanyalarında sık sık gündeme getirmiş, göçmenleri kendi kültürlerine ve ulusal kimliklerine bir tehdit olarak görerek vatandaşlarını bu tehdiye karşı kendilerine oy vermeye çağırmıştır. Özellikle Macaristan, Almanya, Fransa, Avusturya, Hollanda, Birleşik Krallık ve İskandinav ülkelerinde popülist liderlerin seçim kampanyalarında söylemlerine yansıyan göçmen karşıtlığı bu çalışmada incelenmiştir. 2010 yılından beri Macaristan'da iktidarda olan Fidesz partisinin lideri ve Avrupa'da iktidarda bulunan en popülist liderlerden Viktor Orban, Almanya'da AB karşıtı bir parti olarak kurulup zamanla göçmen karşıtlığını en önemli söylemlerinden biri haline getiren AfD partisi, göçmenlerin ulusal refaha tehdidi kartını Brexit kampanyalarında sıklıkla oynayan Nigel Farage liderliğindeki UKIP ve Avusturya, Fransa, Hollanda ve İskandinav ülkelerindeki diğer sağ popülist parti liderleri ülkelerinde göçmen istemediğini sık sık dile getirmiş, AB kurumlarının dayatmacı göç politikalarını reddetmiştir. Macar hükümetinin sınırlarını mültecilere kapatması, Avrupa'da seçim kampanyalarını göçmen karşıtlığı üzerine kuran diğer popülist partileri de bu tutumlarını sürdürmeleri konusunda cesaretlendirmektedir. Ülke ekonomisine, milli kimliğe ve Hristiyanlığa zarar verdikleri düşüncesiyle Avrupa'da göçmenlere karşı giderek güçlenen bu nefret söylemlerinin sonucu olarak bazı Avrupa ülkelerinde radikal görüşlere sahip kişilerin göçmen mahallelerine gerçekleştirdiği ırkçı saldırılar endişe verici bir boyuta ulaşmıştır.

KAYNAKÇA

- Al Jazeera Turk (18.10.2016). “Dünya Sığınmacılardan Neden Korkuyor? Zygmunt Bauman ile söyleşi” <<https://www.youtube.com/watch?v=7WB3wDUyzyY>> (Erişim Tarihi: 10.05.2010)
- Altunkaya, T. (2019, Ocak). *Orban: Avrupa ikiye ayrılacak, batısı Müslüman-Hristiyan, ortası geleneksel Avrupa kalacak.* <<https://tr.euronews.com/2019/01/10/basbakan-orban-bati-avrupa-hristiyan-musulman-orta-avrupa-hristiyan-kalacak>> (Erişim Tarihi: 2019)
- Aras, İlhan (2018). “Birleşik Krallık Popülizminde Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliğine Bakış.” Ed: Ebru Canan Sokullu. *Popülizmle Dönüşen Avrupa: ve Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceği.* İstanbul: Bilgesam Yayınları, 55-69.
- BBC Türkçe (19.08.2016). Hülya Topçu, “Almanya’da yükselişi önlenemeyen İslam ve göç karşıtı parti: AfD” <<https://www.bbc.com/turkce/37408589>> (Erişim Tarihi: 12.05.2020)
- BBC Türkçe (31.01.2016). “Alman siyasetçiden ‘Polis gerekirse ateş açmalı’ çağrısı” <https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160131_almanya_siginmaci> (Erişim Tarihi: 11.05.2020)
- Berlin, I., Hofstadter, R., MacRae, D., Schapiro, L., Seton-Watson, H., Touraine, A., Worsley, P. vd (1968). “To Define Populism”. *Government and Opposition*, 3(2): 137-179.
- Bershidsky, L. (2018, Nisan). *Orban’s Economic Model Is Trump’s Dream.* <<https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2018-04-13/orban-s-economic-model-in-hungary-is-trump-s-dream>> (Erişim Tarihi: 15.12.2019)
- Cabinet Office of the Prime Minister. (2017, Eylül). *Hungary will never be an immigrant country.* <<http://www.miniszterelnok.hu/hungary-will-never-be-an-immigrant-country/>> (Erişim Tarihi: 13.01.2019)
- Can, F. ve Mrav, N. (2020, Şubat). *Macaristan göçmenleri caydırmak için aç mı bırakıyor?* <<https://tr.euronews.com/2020/02/07/avrupa-birligi-multeci-macaristan-gocmenleri-caydirmak-icin-ac-mi-birakiyor>> (Erişim Tarihi: 01.03.2020)
- Canovan, Margaret (1999). “Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy”. *Political Studies*, 47 (1), 2–16.
- Decker, Frank (2019). “Populism in Germany and Abroad.” Ed: Heike Paul, Ursula Prutsch ve Jürgen Gebhardt. *The Comeback of Populism: Transatlantic Perspectives.* Heidelberg: Universitätsverlag Winter GmbH. 29-45.
- Dunai, M. (2017, Mart). *Hungary to detain migrants in border camps, alarming U.N.* <<https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-hungary-camps/hungary-to-detain-migrants-in-border-camps-alarming-u-n-idUSKBN16E15H>> (Erişim Tarihi: 15.12.2019)
- Erlanger, Steven (13.06.2016). “Britain’s ‘Brexit’ Debate Inflamed by Worries That Turkey Will Join E.U.” <<https://www.nytimes.com/2016/06/14/world/europe/britain-brexit-turkey-eu.html>> (Erişim Tarihi: 17.12.2019).
- Euronews. (2015, Eylül). *Macaristan mülteci krizinde güvenlik güçlerine silah kullanma yetkisi verdi.* <<https://tr.euronews.com/2015/09/21/macaristan-multeci-krizinde-guvenlik-guclerine-silah-kullanma-yetkisi-verdi>> (Erişim Tarihi: 16.12.2019)
- Euronews. (2015, Eylül). *Stay in Turkey, Hungary's Orban tells Syrian refugees.* <<https://www.euronews.com/2015/09/03/stay-in-turkey-hungary-s-orban-tells-syrian-refugees>> (Erişim Tarihi: 16.12.2019)

- Euronews. (2015, Temmuz). *Macar Başbakanı Orban, sınıra tel duvardan geri adım atmıyor*. <<https://tr.euronews.com/2015/07/25/macar-basbakani-orban-sinira-tel-duvardan-geri-adim-atmiyor>> (Erişim Tarihi: 16.12.2019)
- Fassin, Eric (2018). *Popülizm: Büyük Hınç*. (çev. G. Kırnalı ve İ. Kocael). İstanbul: Heretik Yayıncılık.
- Fukuyama, F. (2018, Şubat). *The Populist Surge*. <<https://www.the-american-interest.com/2018/02/09/the-populist-surge/>> (Erişim Tarihi: 15.12.2019)
- Gherghina, S. Mişcoiu, S. ve Soare, S. (Ed.). (2013). *Contemporary Populism A Controversial Concept And Its Diverse Forms*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Kaçar, Fatmanur (2017). “Almanya Federal Meclis Seçimi ve Almanya için Alternatif Partisi’nin Yükselişi”. *Türkiye-Almanya Araştırmaları Dergisi*, 6, 1-2.
- Kaltwasser, C.R., Taggart, P., Espejo, P.O. ve Ostiguy, P. (Ed.). (2017). *The Oxford Handbook of Populism*. Oxford: Oxford University Press.
- Kaminski, M. (2015, Şubat). *All the terrorists are migrants*. <<https://www.politico.eu/article/viktor-orban-interview-terrorists-migrants-eu-russia-putin-borders-schengen/>> (Erişim Tarihi: 14.12.2019)
- Kingsley, P. (2019, Şubat). *Orban Encourages Mothers in Hungary to Have 4 or More Babies*. <<https://www.nytimes.com/2019/02/11/world/europe/orban-hungary-babies-mothers-population-immigration.html>> (Erişim Tarihi: 06.03.2020)
- Kyle, J., Mounk, Y. (2018). “The Populist Harm to Democracy: An Empirical Assessment”. Tony Blair Institute For Global Change. 3-25.
- Lenz Jacobsen (13.01.2015). “Ausländer nach deutschen Bedürfnissen” <<https://www.zeit.de/politik/deutschland/2015-01/afd-einwanderung-pegida-sachsen-petry>> (Erişim Tarihi: 12.05.2020)
- Meny, Y. ve Surel, Y. (Ed.). (2002). *Democracy and the Populist Change*. New York: Palgrave.
- Mohdin, A. (2017, Mart). *Left wing politicians in Europe are co-opting populism and there could be a price*. <<https://qz.com/937186/left-wing-politicians-in-europe-are-co-opting-populism-and-there-could-be-a-price/>> (Erişim Tarihi: 18.11.2019)
- Mounk, Y. (2018). “The Undemocratic Dilemma”. *Journal of Democracy*, 29(2): 98-112.
- Mudde, C. ve Kaltwasser C.R. (2019). *Popülizm: Kısa Bir Giriş*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Müller, J.W. (2017). *Popülizm Nedir?* (Çev. O. Yıldız). İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Nardelli, Alberto ve George Arnett (19.06.2015). *Why are anti-immigration parties so strong in the Nordic states?* *The Guardian*: <<https://www.theguardian.com/news/datablog/2015/jun/19/rightwing-anti-immigration-parties-nordic-countries-denmark-sweden-finland-norway>> (Erişim Tarihi: 17.05.2020)
- Orban, V. (2016, Mart). *Prime Minister Viktor Orbán on Kossuth Rádió’s ‘180 Minutes’ programme*. <<https://www.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-on-kossuth-radio-s-180-minutes-programme-20160304>> (Erişim Tarihi: 18.12.2019)
- Öner, Selcen (2018). “Avrupa’da Yükselen Popülizm ve Radikal Sağ: Avusturya Örneği İlişkileri.” Şu kitapta: Ed. Ebru Canan Sokullu. *Popülizmle Dönüşen Avrupa ve Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceği*. İstanbul: Bilgesam Yayınları, 39-54.

- Özkan, Yusuf (08.03.2017). “Oy kaybetmeye başlayan Wilders’ten Türkiye protestosu” <<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39208399>> (Erişim Tarihi: 04.03.2020)
- Parshina, Kristina (2016). Examining Motives of the Right-Wing Populist Parties’ Electorate in Scandinavian Countries. Yüksek Lisans Tezi. Erasmus University, Rotterdam.
- Rousseau, J.J. (2006). Toplum Sözleşmesi. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- The Guardian. (2019, Mart). *Revealed: The Rise and Rise of Populist Rhetoric.* <<https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2019/mar/06/revealed-the-rise-and-rise-of-populist-rhetoric>> (Erişim Tarihi: 10.10.2019)
- Tok, Gül Ceylan (2018). “The Politicization of Migration and the Rise of Competitive Authoritarianism in Hungary”. Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, (37), 88-117.
- Toprak, Z. (2017). “Janus’un İki Yüzü: Popülizm ve Demokrasi”. Perspektif, Aylık Haber-Yorum Dergisi, 23 (3257): 32-35.
- Uslu, A. (2015, Mayıs). *Macaristan’da Muhafazakârlık, Popülizm ve Paternalizm.* <<https://baslangicdergi.org/macaristanda-muhafazakarlik-populizm-ve-paternalizm-ates-uslu/>> (Erişim Tarihi: 12.02.2019)
- Yüksel, Emre (2019). Avrupa’da Yükselen Sağ Popülizm: Almanya, Avusturya Ve Hollanda Örnekleri Üzerinden Sağ Popülist Liderlerin Yeni Medyayı Kullanma Pratikleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.